

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS DEPUTĀTS

Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1811

e-pasts: saeima@saeima.lv

Tālrunis: 6 708 7111 · Fakss: 6 708 7100

**Latvijas Republikas
9.Saeimas Prezidijam**

2009.gada 22. aprīlī
Nr. 817-2-44-(9/08)

Saskaņā ar Saeimas Kārtības ruļļa 79.pantu likumdošanas iniciatīvas kārtībā iesniedzam likumprojektu „**Grozījumi likumā “Par valsts pensijām”**”

Pielikumā:

1. Likumprojekts
2. Anotācija (4 lapas)
3. Detalizēts finansiālā pamatojuma aprēķins (1 lapa)

9. Saeimas deputāti:

Felixs / V. Butcejevs /
J. Plinevs / J. Pliners /
Edgars Č. V. Bihvalovs /
V. L. C. T. Sokolovs /
M. M. M. Mitrofanovs /

SAEIMAS KANCELEJA

22 -04- 2009

Pikst. 1535

Grozījumi likumā "Par valsts pensijām"

Izdarīt likumā "Par valsts pensijām" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1996, 1., 24.nr.; 1997, 3., 13.nr.; 1998, 1., 24.nr.; 1999, 11., 23.nr.; 2002, 2.nr.; 2004, 6.nr.; 2005, 13., 24.nr.; 2006, 24.nr.; 2007, 24.nr.; 2008, 7., 10., 14.nr.) šādus grozījumus:

1. Pārejas noteikumu 1.punkta ievaddaļā:

- papildināt pirmo teikumu pēc vārda „pilsoniem” ar vārdiem „un Latvijas nepilsoniem”;
- aizstāt otrajā teikumā vārdus „bezvalstniekiem un Latvijas nepilsoniem” ar vārdiem „un bezvalstniekiem”.

2. Papildināt pārejas noteikumus ar 57. un 58.punktu šādā redakcijā:

“57. Latvijas valsts pensijas saņēmējiem, kuri laikā no 1997.gada 27.jūnija līdz 2009.gada 1.jūlijam bija Latvijas nepilsoņi un kuru apdrošināšanas stāžā netika iekļauti bijušās PSRS teritorijā uzkrātie darba un tam pielīdzinātie periodi, Ministru kabineta noteiktajā kartībā un ievērojot patēriņa cenu indeksa izmaiņas ne vēlāk kā līdz 2011.gada 31.decembrim izmaksā nesaņemto pensijas daļu, ieskaitot to personas norādītajā Latvijas Republikas kredītiestādes vai pasta norēķinu sistēmas (PNS) kontā.

58. Labklājības ministrija nodrošina to personu apzināšanu un informēšanu, kurām saskaņā ar grozījumiem šajā likumā ir tiesības uz pensijas pārrēķināšanu un neizmaksātās pensijas daļas saņemšanu”.

Likums stājas spēkā 2009.gada 1.jūlijā.

9. Saeimas deputāti:

Dzirgāns V. Butenevs/

F. Pliners/F. Pliners/

Hansons V. Bulakovs/

Jānis T. Šķēlenskijs/

Mihaila J. Trofimova/

ANOTĀCIJA
likumprojektam
“Grozījumi likumā “Par valsts pensijām””

I. Kādēļ normatīvais akts ir vajadzīgs	
1. Pašreizējās situācijas raksturojums	<p>2009.gada 18.februārī Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk - ECT) Lielā palāta pasludināja spriedumu lietā Nr. 55707/00, kurā atzina, ka attiecībā pret pieteicēju Natalju Andrejevu ir pārkāpts Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk - Konvencija) 1.protokola 1.pants, kas nosaka tiesības uz īpašumu, saistībā ar Konvencijas 14.pantu, kas aizliedz diskrimināciju.</p> <p>Augstākminētajam ECT spriedumam ir ne tikai privāta, bet arī sabiedriska nozīme. Tajā sprieduma daļā, kas ir saistīta ar Konvencijas 14. panta pārkāpšanu (sprieduma 81-92 punkti), ECT nekādā veidā neatsaucas uz pieteicējas gadījuma individuālajām pazīmēm (piemēram, datums, kad pieteicēja vērsās pēc pensijas, faktiskais darbs Latvijā strīdīgajos periodos (sprieduma 85. punkts), viņas uzņēmuma galvenās mītnes atrašanās vieta PSRS teritorijā, pieteicējas darba raksturs, strīdīgo periodu garums salīdzinājumā ar aprēķinātajiem periodiem u.t.t.)</p> <p>ECT uzskata (sprieduma 87. punkts), ka „<i>Sajā lietā netika apstrīdēts tas, ka Latvijas pilsonim esot tādā pašā stāvoklī kā pieteicēja, strādājot tādā pašā uzņēmumā un tajā pašā periodā, būtu nodrošināta strīdīgās pensijas stāza daļas iekaitīšana. Bez tam, puses piekrita, ka ja pieteicēja naturalizācijas kārtībā kļūtu par Latvijas pilsoni, viņa automātiski saņemtu pensiju par visu dzīves laikā uzkrāto darba stāžu. Tāpēc pilsonība šeit kalpo kā vienīgais apstrīdētās atšķirīgās attieksmes kritērijs. Lai kā, bet Tiesa ir uzskatījusi, ka ir jābūt loti svarīgiem cēloņiem, lai atzītu uz pilsonību balstītu atšķirīgu attieksmi, par savienojamu ar Konvencijas prasībām.</i>”</p> <p>Tālāk ECT atzīmē (sprieduma 88.punkts), ka „<i>pirmkārt, nav noteikts, vai pat apgalvots, ka pieteicēja neatbilst citu normatīvo aktu prasībām, kas viņai dot tiesības uz pensiju attiecībā uz visu viņas darba stāžu. Tādēļ viņa objektīvi bija līdzīgā situācijā ar personām, kurām bija tāda pati vai līdzīga profesija, bet kuras pēc 1991. gada tika atzītas par Latvijas pilsoniem. Otrkārt, šeit nav pierādījumu par to, ka padomju laikā pastāvēja atšķirīga attieksme pensiju jautājumā pret bijušās PSRS pilsoņiem; patiesībā, valdība nekādā veidā nepastrīdēja pieteicējas apgalvojumu, ka padomju sociālais nodoklis tika maksāts un administrēts visiem strādājošajiem vienādi, neskaitoties uz izcelsmes valsti vai dzimšanas vietu... Treškārt, Tiesa ņēma vērā, ka pašreiz pieteicēja nav nevienas valsts pilsone. Viņai ir Latvijas „pastāvīgā iedzīvotāja nepilsona” statuss un Latvija ir vienīgā valsts, ar kuru viņai ir jebkādas pastāvīgas tiesiskas saiknes un tādējādi objektīvi arī vienīgā valsts, kura var uzņemties atbildību par viņu attiecībā uz sociālās drošības jautājumiem.</i>”</p> <p>Turklāt ECT (sprieduma 90.punkts) atzīmē, ka „<i>Tiesa pilnībā apzinās šādu [starpvalstu] vienošanos nozīmi risinot tāda veida problēmas, kas izriet no šīs lietas. Tomēr, tā atkārto, ka ratificējot Konvenciju, atbildētāvalsts uzņemās nodrošināt atbilstošas tiesības un brīvības „ikvienai tās jurisdikcijā esošai personai”. Saskaņā ar to, šajā konkrētajā</i></p>

	<p><i>lietā Latvijas valsts nevar tikt atbrīvota no atbildības par Konvencijas 14.panta izpildi, pamatojoties uz to, ka tā ir vai tā nav saistīta ar atbilstošām starpvalstu vienošanām sociālās drošības jomā.” un noraida (sprieduma 91. punktā) valdības argumentus par naturalizācijas nepieciešamību pilnas pensijas saņemšanai.</i></p> <p>Šie argumenti, bez jebkāda izņēmuma ir piemērojami jebkuram Latvijas nepilsonim, kura darba vai tam pielīdzināmie periodi, saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 1.punktu, netiek ieskaitīti aprēķinot pensiju, gadījumā, ja analogiski periodi tiek ieskaitīti Latvijas pilsonim. Vēl vairāk, ikviens nepilsonis, kuru ir skāruši šie ierobežojumi, ir Konvencijas pārkāpšanas upuris no brīža, kad viņš ir vērsies pēc pensijas, ja šis brīdis ir iestājies pēc tam, kad Konvencija ir stājusies spēkā Latvijas teritorijā (27.06.1997)</p> <p>ECT spriedums ir pieņemts tādā plašā formulējumā mērķtiecīgi, pilnīgi apzinoties to nepilsoņu skaitu, attiecībā pret kuriem ir pārkāpta Konvencija un to slogu budžetam, kas radīsies kompensējot Konvencijas pārkāpuma sekas.</p> <p>No augstākminētā izriet, ka lai novērstu Konvencijas pārkāpumus ir nekavējoties jāīsteno šādi pasākumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) izdarīt nepieciešamos grozījumus likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 1.punktā un izdarīt visu to nepilsoņu, kas jau ir kluvuši par Konvencijas pārkāpuma upuriem, pensiju pārrēķinu, speciāli viņiem par to paziņojot; 2) noteikt kārtību, kādā izmaksājamas kompensācijas par periodu no Konvencijas spēkā stāšanās brīža līdz brīdim, kad tika izdarīts pārrēķins, nemot vērā LR Satversmes tiesas 06.04.2005. sprieduma, kuram tika piešķirts atpakaļejošs spēks, izpildes praksi. <p>2009. gada 24. februārī Godmaņa vadītais Ministru kabinets slēgtā sēdē pieņēma lēmumu risināt jautājumu par ECT sprieduma lietā „Andrejeva pret Latviju” izpildi savādāk.</p> <p>Šis Ministru kabineta lēmums ir realizēts šī gada 16.aprīlī Valsts sekretāru sapulcē apstiprinātajā likumprojektā „Grozījumi likumā „Par valsts pensijām””(VSS-619) un tas paredz atņemt Latvijas pilsoņiem tās tiesības attiecībā uz pensiju pārrēķinu, kuras pašreiz nebauda nepilsoni</p> <p>Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka Andrejevas lieta Latvijai ir pirmā lieta, kurā tika konstatēts Konvencijas 14. panta (Diskriminācijas aizliegums) pārkāpums. Latvijai nav pieredzes šādu tiesas lēmumu izpildē. Tajā pat laikā ECT statistika parāda, ka laika posmā no 1999. gada līdz 2008. gadam no 8172 ECT spriedumiem - 104 spriedumos (attiecībā uz 22 valstīm) ir konstatēts Konvencijas 14. panta pārkāpums.</p> <p>Neviens no mums zināmajiem precedentiem nav novēdis pie tā, ka diskriminācijas fakta konstatācija būtu pamudinājusi valsti kādam tās iedzīvotājam atņemt tās tiesības, kuras nebaudīja diskriminējamie.</p> <p>2. Normatīvā akta projekta būtība</p> <p>Likumprojekts paredz pielīdzināt tiesībās Latvijas pilsoņus un Latvijas nepilsoņus attiecībā uz līdz 1990. gada 31. decembrim uzkrātā darba un tam pielīdzināto periodu iekļaušanu apdrošināšanas stāžā.</p> <p>Likumprojekts paredz novērst kaitējumu, kas tika nodarīts Latvijas valsts pensijas saņēmējiem, kas, būdams LR nepilsoni, saņēma valsts pensiju laika posmā no Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas spēkā stāšanās brīža Latvijā (27.06.1997) līdz šī likuma spēkā stāšanās brīdim (01.07. 2009), sakarā ar to, ka personu apdrošināšanas stāžā netika iekļauti bijušās PSRS teritorijā uzkrātie darba un tam pielīdzinātie periodi. Kaitējums tiek piedāvāts novērst izmaksājot augstākminētajai pensionāru</p>

	grupai kompensācijas par nesaņemto pensijas daļu, ievērojot patēriņa cenu indeksa izmaiņas Kompensāciju izmaksas tiek plānots veikt laika posmā no 2009. gada 1.jūlija līdz 2011. gada 31.decembrim, ieskaitot tās personas norādītajā Latvijas Republikas kreditiestādes vai pasta norēķinu sistēmas (PNS) kontā Ministru kabineta noteiktajā kartībā. Likumprojekts uzliek par pienākumu Labklājības ministrijai nodrošināt to personu apzināšanu un informēšanu, kurām saskaņā ar šo likumu ir tiesības uz pensijas pārrēķināšanu un neizmaksātās pensijas daļas saņemšanu.				
3. Cita informācija	Nav				
II. Kāda var būt normatīvā akta ietekme uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību					
1. Ietekme uz makroekonomisko vidi	Normatīvā akta projekts šo jomu neskar				
2. Ietekme uz uzņēmējdarbības vidi un administratīvo procedūru vienkāršošanu	Normatīvā akta projekts šo jomu neskar				
3. Sociālo seku izvērtējums	Normatīvā akta projekts veicinās pensionāru dzīves kvalitāti.				
4. Ietekme uz vidi	Nav ietekmes				
5. Cita informācija	-				
III. Kāda var būt normatīvā akta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem					
(tūkst. latu)					
Rādītāji	Kārtējais gads	Nākamie trīs gadi			Vidēji piecu gadu laikā pēc kārtējā gada
1	2	3	4	5	6
1. Izmaiņas budžeta ieņēmumos	-	-	-	-	-
2. Izmaiņas budžeta izdevumos	29 818	45 432	44 633	12 427	12 195
3. Finansiālā ietekme	-	-	-	-	-
4. Prognozējamie kompensējošie pasākumi papildu izdevumu finansēšanai	-	-	-	-	-
5. Detalizēts finansiālā pamatojuma aprēķins	Pielikumā				
6. Cita informācija					
IV. Kāda var būt normatīvā akta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu					
1. Kādi normatīvie akti (likumi un Ministru kabineta noteikumi) papildus jāizdod	Līdz 2009.g. 1.jūlijam jāizdod attiecīgie Ministru kabineta noteikumi				
2. Cita informācija	-				
V. Kādām Latvijas starptautiskajām saistībām atbilst normatīvais akts					
1. Saistības pret Eiropas Savienību	Normatīvā akta projekts šo jomu neskar.				
2. Saistības pret citām starptautiskajām organizācijām	Ar normatīvo akta īstenošanu tiks novērsta masveida Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas pārkāpšana				
3. Saistības, kas izriet no Latvijai saistošajiem divpusējiem un daudzpusējiem starptautiskajiem līgumiem	Normatīvā akta projekts šo jomu neskar.				
4. Atbilstības izvērtējums					
1.tabula					
Attiecīgie Eiropas Savienības normatīvie akti	Normatīvā akta projekts šo jomu neskar.				

un citi dokumenti (piemēram, Eiropas Tiesas spriedumi, vadlīnijas, juridiskās doktrīnas atzinums u.tml.), norādot numuru, pieņemšanas datumu, nosaukumu un publikāciju	
--	--

2.tabula

Latvijas normatīvā akta projekta norma (attiecīgā panta, punkta Nr.)	Eiropas Savienības normatīvais akts un attiecīgā panta Nr.	Atbilstības pakāpe (atbilst/ neatbilst)	Komentāri
5. Cita informācija		-	

VI. Kādas konsultācijas notikušas, sagatavojot normatīvā akta projektu

1. Ar kurām nevalstiskajām organizācijām konsultācijas ir notikušas	Ar Latvijas cilvēktiesību komiteju
2. Kāda ir šo nevalstisko organizāciju pozīcija (atbalsta, iestrādāti tās iesniegtie priekšlikumi, mainīts formulējums to interesēs, neatbalsta)	Latvijas cilvēktiesību komiteja ir izstrādājusi normatīvo aktu
3. Kādi sabiedrības informēšanas pasākumi ir veikti un kāds ir sabiedriskās domas viedoklis	Informācija par normatīvo aktu tiek plaši izplatīta un guva sabiedrības atbalstu
4. Konsultācijas ar starptautiskajiem konsultantiem	Normatīvais akts tieši izriet no Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielajās palātas sprieduma lietā Nr. 55707/00
5. Cita informācija	-

VII. Kā tiks nodrošināta normatīvā akta izpilde

1. Kā tiks nodrošināta normatīvā akta izpilde no valsts un (vai) pašvaldību puses - vai tiek radītas jaunas valsts institūcijas vai paplašinātas esošo institūciju funkcijas	-
2. Kā sabiedrība tiks informēta par normatīvā akta ieviešanu	<p>1. Saskaņā ar likumu "Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību" normatīvais akts tiks publicēts oficiālajā preses izdevumā "Latvijas Vēstnesis" un "Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs".</p> <p>2. Labklājības ministrijai uzdots veikt papildus pasākumus iedzīvotāju informēšanai.</p>
3. Kā indivīds var aizstāvēt savas tiesības, ja normatīvais akts viņu ierobežo	Likumprojekts neierobežo indivīda tiesības
4. Cita informācija	-

Detalizēts finansiālā pamatojuma aprēķins

Gads	Nepilsoņu skaits ¹	Iedzīvotāju skaits (tūkst.)	Nepilsoņu daja iedzīvotāju sastāvā ²	To personu skaits, kas saņem vecuma pensiju saskaņā ar 1995.g. 2.novembra likumu ³	To nepilsoņu skats, kas saņem pensiju nepilna apmērā ⁴	Vidēja vecuma pensija (Ls) ⁵	Vidējais vecuma pensijas apmērs par ārpus Latvijā nostrādāto 10 darba gadu stāžu ⁶	Patēriņa cenu koeficients ⁷	Kompensācijas izmaksas (tūkst. Ls) ⁸
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1997	682965	2480	0,38	31650	8400	42,42	11,48	1,648	953
1998	646882	2458	0,357	47475	11900	51,26	13,88	1,575	3122
1999	619971	2439	0,341	63300	15100	58,18	15,75	1,539	4392
2000	588225	2377	0,329	79125	18200	57,79	15,64	1,499	5120
2001	551064	2364	0,304	94950	20200	60,28	16,32	1,462	5784
2002	523095	2346	0,287	110775	22300	61,83	16,74	1,435	6428
2003	504227	2331	0,276	126600	24500	64,29	17,4	1,394	7131
2004	481352	2319	0,262	142425	26100	67,72	18,33	1,312	7532
2005	452033	2306	0,244	158250	27000	77,55	20,99	1,23	8365
2006	418440	2291	0,223	174075	27200	86,88	23,52	1,154	8859
2007	392816	2285	0,208	189898	27600	103,83	28,11	1,042	9701
2008	357811	2268	0,187	201623	26400	124,33	33,66	1	10663
2009			0,167	213348	24900	175,66	47,55	1	14208
2010			0,147	225073	23200		51,05	1	14212
2011			0,126	236798	20900		53,6	1	13443
2012			0,106	248523	18400		56,28	1	12427
2013			0,086	260248	15700		58,96	1	11108
2014									9789 ⁹

¹ 1997-2007; LR Naturalizācijas pārvalde. 2007.g. Darba pārskats, 15.lpp.; 2008 - Latvijas iedzīvotāju reģistra dati uz 01.01.2009.

² No 2009.g. līdz 2013.g. – Interpolācija salīdzinot 2007.g. un 2008. g. datus

³ 2007.g. – LR Labklājības ministrijas dati (likumprojekta "Par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas līgumu par sadarbību sociālās drošības jomā" anotācija). No 1997.g. līdz 2006. g. – lineārā interpolācija; no 2009 līdz 2013.g.. – lineārā interpolācija ar pieaugumu 11725 cilvēki/gadā (LR Labklājības ministrijas dati skat. iepriekš)

⁴ Aprēķins pēc Labklājības ministrijas metodikas (skat. atsauci Nr. 3): 4 un 5 tabulas kolonnu reizinājums ar koeficientu 0,7 (prognozējamā to nepilsoņu daļa, kuriem ir darba stāžs ārpus Latvijas Republikas teritorija), noapaļojot līdz 100

⁵ dati par vidējo pensiju tiek izmantoti lai novērtētu vidējās vecuma pensijas apmēru par ārpus Latvijas nostrādāto 10 gadu darba stāžu. 1997-2000: Statistikas gadagrāmata 2007. 2001- 2009: Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras dati.

⁶ 2009-2012: Labklājības ministrijas dati (skat. atsauci Nr. 3). 1997.g.-2008.g.: 2009 .g. datu interpolācija ņemot vērā pensijas vidējo apmēru

⁷ patēriņa cienu indeksam apgriezti proporcionāla vērtība. Dati par patēriņa cienu indeksu – 1997.g.-2006.g.: Statistikas gadagrāmata 2007; 2007-2008:Aģentūra LETA (14.01.2009): „Patēriņa cienu indekss un cenu pārmaiņas 2008.gadā”

⁸ Dati iegūti sareizinot 6,8 un 9 tabulas kolonnu datus un reizinot rezultātu ar 12 mēnešiem. 1997.g. dati ir samazināti divas reizes, ņemot vērā termiņu, kad Konvencija ir stājusies spēkā Latvijas teritorijā (27.06.1997).

⁹ Divu pēdējo gadu datu interpolācija